ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

0010 ք. Երևան, Կառավարական տուն 1

№ 02/05.1/45409-2021

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
ՊԱՐՈՆ ՎԱՀԱՆ ՆԱՐԻԲԵԿՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Նարիբեկյան

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ և 77-րդ հոդվածների՝ Ձեզ ենք ներկայացնում՝

1) «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (Խ-110-07.12.2021-ՊԱ-011/0) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունը,

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2021 թվականի դեկտեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող) նշանակելու մասին» N 1495 - Ա որոշումը:

Հարգանքով՝

ԱՐԱՅԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Կատարող՝ Պ. Քացախյան

Հեռ. 010515686

«ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ (Խ-110-07.12.2021-ՊԱ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքի նախագծով (այսուհետ՝ նախագիծ) նախատեսվում է ուժը կորցրած ճանաչել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի (այսուհետ՝ օրենսգիրք) այն դրույթները, որոնցով տուգանային միավոր, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում է կիրառվում ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումներ կատարած անձանց նկատմամբ: Վերոգրյալը հիմնավորվում է նրանով, որ՝

«Սահմանադրության 68-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն «Ոչ ոք չի կարող կրկին դատվել նույն արարքի համար:»:

Այս՝ «ne bis in idem» սկզբունքն ամրագրված է ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, այլև «Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետով և «Մարդու իրավունքների Եվրոպական կոնվենցիայի» 7-րդ արձանագրության 4-րդ հոդվածով, ընդ որում՝ լինելով ինքնավար մարմին, «դատվել» եզրույթը մեկնաբանվում է ոչ միայն քրեական, այլև որպես ցանկացած տեսակի պատասխանատվություն:»:

Միաժամանակ նշել են նաև, որ. «Տվյալ դեպքերում առկա կրկնակի պատասխանատվության կիրառումն ապացուցվում է այն հանգամանքով, որ անձի նկատմամբ 129.3-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով նախատեսված պատասխանատվությունը՝ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցումը կամ դրանից զրկելը վրա է հասնում ոչ թե նոր արարքի, այլև արդեն իսկ կատարված արարքի համար, որի մասով զանցանքը կատարած անձը կրել է պատասխանատվություն:

Նման՝ Սահմանադրությանն առերևույթ հակասող և պատասխանատվություն նախատեսող կարգավորումները կարող են հանգեցնել մարդու հիմնարար իրավունքների և ազատությունների անհամաչափ սահմանափակման կամ առհասարակ խախտման, ինչն անընդունելի է ժողովրդավարական հասարակությունների կողմից:»:

Այդ կապակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն ստորև ներկայացնում է իր դիտարկումներն ու առաջարկությունը:

Նախևառաջ, անհրաժեշտ ենք համարում անդրադառնալ տուգանային միավորների համակարգի ներդրման հիմնավորմանը: Այսպես՝ 2019 թվականի դեկտեմբերի 9-ին ընդունված «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու

մասին» ՀՕ-300-Ն օրենքի ընդունման հիմքում եղել են հետևյալ հիմնավորումները՝

«Վարչական տույժը պետք է կիրառվի անձի մոտ իրավաչափ վարքագիծ ձևավորելու և նոր վարչական իրավախախտումների կատարումը կանխելու նպատակներով: Երթևեկության ապահովման ոլորտում անվտանգության բարձր մակարդակ ունեցող երկրների փորձը ցույց է տվել, որ այդ երկրներում հաջողությամբ ներդրվել և կիրառվել է տուգանային միավորների՝ որպես վարչական տույժի ինքնուրույն տեսակի օրենսդրական նախատեսումը: Վարչական պատասխանատվության հիշյալ միջոցը գործում է 21 եվրոպական երկրներում և դրական արդյունքներ է տվել, օրինակ, Իտալիայում, Գերմանիայիում, Մեծ Բրիտանիայում, Մալթայում, Ֆրանսիայում, Ավստրիայում, ինչպես նաև Իսրայելում: 2000-ական թվականների սկզբին ֆրանսիական ճանապարհները համարվում էին Եվրոպայում առավել վտանգավորը ՃՏՊ-ների և զոհերի թվով, ինչն իշխանություններին ստիպեց ՃԵԿ-ի նկատմամբ հսկողության ուժեղացման նպատակով ձեռնարկել առավել ակտիվ գործողություններ: Ֆրանսիայում տուգանային միավորների համակարգի ներդրումից սկսած ՃՏՊ-ների հետևանքով մահացու դեպքերի թիվը նվազել է 66 տոկոսով:

Առաջարկվում է տուգանային միավորը, որպես լրացուցիչ վարչական տույժ, նախատեսել վարչական այն իրավախախտումների համար, որոնց կատարումը, համաձայն պետական վիճակագրական հաշվառման վերցված տեղեկությունների վերլուծության, ՃՏՊ-ների, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածով նախատեսված հանցագործության, ինչպես նաև խցանումների հիմնական պատճառ կամ պայման են հանդիսանում:

Միաժամանակ, առաջարկվող համակարգի կիրառման արդյունքում օրենքի հարկադրական դրույթների ներգործության տիրույթում առավելապես կհայտնվեն պարբերաբար իրավախախտումներ կատարող վարորդները, իսկ օրինավոր վարորդները, որոնք, ի դեպ, բավականին մեծ թիվ են կազմում, առհասարակ կարող են այդ համակարգի գործողության տակ չընկնել:

Վարչական պատասխանատվությունը երթևեկության բնագավառի պարբերաբար խախտումների համար, վարչական պատասխանատվության նոր միջոցների՝ տուգանային միավորի և տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցման նախատեսումը, մեր կարծիքով, երթևեկության անվտանգության ապահովման հուսալի, անհրաժեշտ և պիտանի գործիքներ են: Նյութական տուգանքը, ի տարբերություն թվարկված միջոցների, չնայած խստացման միտումներին, իրավախախտումների, զոհերի, վիրավորների թիվն էապես չի կրճատում, քանի որ սոցիալական տարբեր խմբերի ներկայացուցիչների վրա թողնում է տարբեր ազդեցություն: Վարչական պատասխանատվության նոր ինստիտուտներն իրավախախտ վարորդներին նյութական լրացուցիչ զրկանքներ չեն պատճառելու, փոխարենը նպաստելու են վարչական իրավախախտտումների ընդհանուր և հատուկ կանխարգելմանը:»:

Գտնում ենք՝ օրենսգրքում «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-300-Ն օրենքով կատարված փոփոխությունները և դրանց նպատակը բավականաչափ հիմնավորված են, բխում են միջազգային պրակտիկայից և դրանց նախատեսմամբ օրենսդիրը նպատակ է ունեցել կանխելու այն իրավախախտումները,

որոնք հանրության համար առավել վտանգավոր են համարվում:

Հավելենք նաև, որ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 129-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի ընդունած օրենքը Հանրապետության նախագահն ստորագրում և հրապարակում է քսանմեկօրյա ժամկետում կամ նույն ժամկետում դիմում է Սահմանադրական դատարան՝ Սահմանադրությանն օրենքի համապատասխանությունը որոշելու հարցով: 2019 թվականին ընդունված «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-300-Ն օրենքը Հայաստանի Հանրապետության նախագահի կողմից ստորագրվել է 29.12.2019 թվականին:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանին է վերապահված Սահմանադրական դատարանի մասին օրենքով սահմանված կարգով որոշելու օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու լիազորությունը:

Նախագծի ընդունման հիմնավորման մեջ հղում է արված նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի 2014 թվականի փետրվարի 18-ի ՍԴՈ-1139 որոշմանը, որում դատարանն անդրադառնալով «նույն արարքի համար կրկին անգամ չդատվելու» սահմանադրական սկզբունքին, նշել է, որ. «Կրկին դատվելու անթույլատրելիության պահանջը (սկզբունքը), որը նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 22-րդ հոդվածի 7-րդ մասում (2015 թվականի փոփոխություններով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 68-րդ հոդված), սահմանված է մի շարք միջազգային պայմանագրերով, այդ թվում՝ Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագրի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետով, Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 7-րդ արձանագրության 4-րդ հոդվածով: Այդ սկզբունքն իր բովանդակությամբ (մեկնաբանմամբ) ենթադրում է պետության պարտականությունը՝ նույն արարքի համար անձին կրկին անգամ պատժելը, դատելը և քրեական հետապնդման ենթարկելը բացառելը: Իր սահմանադրաիրավական բովանդակությամբ՝ այդ սկզբունքի հիմքում (քրեաիրավական իմաստով) դրված է այն գաղափարը, որ ոչ ոք չի կարող նույն արարքի համար կրկին դատվել:»:

Սահմանադրական այս նորմի հիմքում ընկած է այն գաղափարը, որ, եթե անձը դատավճռով պետության անունից ենթարկվել է բարոյական պարսավանքի և կրել է դատավճռով նշանակված իրավասահմանափակումները, ապա կատարել է քրեա-իրավական հարաբերության բովանդակությունը կազմող՝ իր վրա դրված պարտա-կանությունը, ուստի անկախ քրեական պատասխանատվության արդյունավետությունից՝ կարող է պահանջել, որ պետությունն իրեն համարի մեղքը քաված ու նույն արարքի համար կրկին չդատապարտի կամ չպատժի:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի 25.1-ին հոդվածի 1-3-րդ մասերի համաձայն՝ տուգանային միավորները կիրառվում են ճանապարհային երթևեկության կանոնների (ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտումներ

կատարած անձանց նկատմամբ՝ օրենսգրքի հատուկ մասով ուղղակիորեն նախատեսված դեպքերում:

Տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունք ունեցող անձին Հայաստանի Հանրապետությունում տրանսպորտային միջոց վարելու իրավունքի վարորդական վկայական ստանալու օրվանից (տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցման ժամկետն ավարտվելու օրվանից) մեկ տարի ժամկետով տրվում է 9 միավոր: Այլ պետությունում ստացած վարորդական վկայական ունեցող և բնակչության պետական ռեգիստրում հաշվառված օտարերկրացուն միավորները տրվում են բնակչության պետական ռեգիստրում հաշվառվելու օրվանից (տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցման ժամկետն ավարտվելու օրվանից): Տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունք ունեցող անձին յուրաքանչյուր հաջորդ մեկ տարի ժամանակահատվածի համար տրվում է 9 միավոր, և նախորդ տարվա միավորների մնացորդը չի փոխանցվում հաջորդ տարի:

Ճանապարհային երթևեկության կանոնների (ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտում ամրագրելու դեպքում վարչական իրավախախտում կատարած անձին տվյալ տարում (մեկ տարի ժամանակահատվածում) տրված ընդհանուր միավորներից ինքնաշխատ եղանակով հանվում են սույն օրենսգրքի հատուկ մասին համապատասխան հոդվածով նախատեսված իրավախախտման համար սահմանված տուգանային միավորները:

Բացի այդ, օրենսգրքի 129.3-րդ հոդվածի համաձայն՝ տուգանային միավորի ձևով վարչական տույժ նախատեսող՝ ճանապարհային երթևեկության կանոնների (ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտումներ պարբերաբար կատարելը, այսինքն՝ օրենսգրքի 123.3-րդ հոդվածի 1-ին, 123.5-րդ հոդվածի 1-ին, 1.1-ին, 5-րդ, 124-րդ հոդվածի 2-րդ, 5-րդ, 6-րդ, 8-րդ, 9-րդ, 11-րդ, 14-րդ, 17-րդ, 18-րդ, 21-23-րդ, 26-րդ, 124.3-րդ հոդվածի 1-ին, 124.4-րդ հոդվածի 2-4-րդ, 124.6-րդ հոդվածի 1-ին, 126-րդ հոդվածի 1-ին, 135.2-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասերով նախատեսված արարք կատարելը, եթե այդ իրավախախտման համար նախատեսված տուգանային միավորի և տվյալ տարում վարորդի նկատմամբ կիրառված տուգանային միավորների հանրագումարը կազմում է 9 կամ ավելի միավոր՝

առաջացնում է տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում՝ վեց ամիս ժամկետով:

Հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված արարքը տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցման ժամկետը լրանալուց հետո մեկ տարվա ընթացքում կրկին կատարելը՝

առաջացնում է տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից զրկում՝ մեկ տարի ժամկետով:

Վերոնշյալ դրույթներից բխում է, որ օրենսդիրը յուրաքանչյուր մեկ տարվա համար տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունք ունեցող անձին տալիս է 9 միավոր: Այն դեպքում, երբ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունք ունեցող անձի կողմից պարբերաբար կատարվում են օրենսգրքով նախատեսված իրավախախտումները, որոնց համար կիրառվում է տուգանային միավոր, ապա անձը ենթարկվում է ավելի խիստ պատասխանատվության:

Հարկ ենք համարում հայտնել, որ գործող կարգավորումներով անձը ոչ թե պատասխանատվության է ենթարկվում նախորդ իրավախախտումների համար, այլ այն դեպքում, երբ անձը պարբերաբար կատարում է այնպիսի խախտումներ, որոնք հանրային վտանգավորություն են ներկայացնում, արդյունքում անձը ենթարկվում է ավելի խիստ պատասխանատվության, տվյալ դեպքում՝ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում՝ վեց ամիս ժամկետով:

Վերոգրյալի համատեքստում ակներև է, որ տուգանային միավորի ձևով վարչական տույժ նախատեսող՝ ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումներ պարբերաբար կատարելու համար օրենսգրքի 129.3-րդ հոդվածով նախատեսված պատասխանատվության միջոցի կիրառման դեպքում խոսք չի կարող լինել նույն արարքի համար կրկին դատվելու անթույլատրելիության սկզբունքի խախտման մասին, քանի որ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում պատժատեսակը կիրառվում է տուգանային միավորի ձևով վարչական տույժ նախատեսող զանցանքների կատարման և ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտման համար նախատեսված տուգանային միավորների «գումարման» կամ համակցության արդյունքում: Այլ կերպ ասած, օրենսգրքի 129.3-րդ հոդվածով ամրագրված իրավանորմի դիսպոզիցիան (իրավախախտման օբյեկտիվ կողմը) չի նույնանում առանձին վարչական տույժերի կիրառման համար հիմք հանդիսացած իրավախախտումների օբյեկտիվ կողմի հետ:

Վերոնշյալը հիմք ընդունելով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը գտնում է, որ գործող կարգավորումներով նույն արարքի համար կրկին անգամ պատասխանատվություն նախատեսված չէ, ուստի առաջարկում է նախագծով քննարկվող գործող օրենսգրքի հոդվածները թողնել անփոփոխ:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Խ-110-07.12.2021-ՊԱ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆԵ

Հոդված 1. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք)

23-րդ հոդվածում 1.1 եւ 4.1 կետերը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 24-րդ հոդվածից հանել «Տուգանային միավորը,» բառերը:

Հոդված 3. Օրենսգրքի 25.1 հոդվածը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 4. Օրենսգրքի 28.1 հոդվածը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 5. Օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի երրորդ պարբերությունից հանել «Տուգանային միավորների ձեւով նշանակվող վարչական տույժը կիրառվում է սույն մասում նշված անձանց նկատմամբ, եթե նրանք ունեն տվյալ կարգի տրանսպորտային միջոց վարելու իրավունք:» նախադասությունը:

Հոդված 6. Օրենսգրքի 123^3 հոդվածում «չափով» բառից հետո հանել «,տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր» բառերը:

Հոդված 7. Օրենսգրքի 123^5 հոդվածում՝

1) առաջին մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 0.5 միավոր» բառերը,

2) 1.1 մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «,տուգանային միավորի կիրառում՝ 2 միավոր» բառերը,

3) 16-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «եւ տուգանային միավորի կիրառում՝ երկու միավոր» բառերը:

Հոդված 8. Օրենսգրքի 124-րդ հոդվածում՝

1) 2-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

2) 5-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

3) 6-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

4) 8-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

5) 9-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

6) 11-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը,

7) 14-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝3 միավոր:» բառերը,

8) 17-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 2 միավոր:» բառերը,

9) 18-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 3 միավոր:» բառերը,

10) 21-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 0.5 միավոր:» բառերը,

11) 22-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 0.5 միավոր:» բառերը,

12) 23-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 0.5 միավոր:» բառերը,

13) 26-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը:

Հոդված 9. Օրենսգրքի 124.3 հոդվածում ՝«չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 2 միավոր:» բառերը:

Հոդված 10. Օրենսգրքի 124.4 հոդվածում՝

1) 2-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 2 միավոր:» բառերը,

2) 3-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 3 միավոր:» բառերը,

3) 4-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 4 միավոր:» բառերը:

Հոդված 11. Օրենսգրքի 124^6 հոդվածում՝«չափով» բառից հետո հանել «տուգանային միավորի կիրառում՝ 2 միավոր:» բառերը:

Հոդված 12. Օրենսգրքի 129.3 հոդվածում ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 13. Օրենսգրքի 135.2 հոդվածում՝

1) 1-ին մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «եւ տուգանային միավորի կիրառում՝ 0.5 միավոր:» բառերը,

2) 2-րդ մասում՝ «չափով» բառից հետո հանել «իսկ տվյալ տրանսպորտային միջոցի վարորդի նկատմամբ՝ նաեւ տուգանային միավորի կիրառում՝ 1 միավոր:» բառերը:

Հոդված 14. Օրենսգրքի 25.1 Գլուխը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 15. Օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասում՝՝«129.2,» թվից հետո հանել «129.3» թիվը:

Հոդված 16. Օրենսգրքի 287-րդ հոդվածի 2-րդ մասում՝ «129.2-րդ,» թվից հետո հանել «129.3-րդ,» թիվը:

Հոդված 17. Օրենսգրքի 290-րդ հոդվածում «25» թվից հետո հանել «28.1» թիվը:

Հոդված 18. Օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1-ին մասում՝«129.2,» թվից հետո հանել «129.3» թիվը:

Հոդված 19. Օրենսգրքի 314-րդ հոդվածում՝

1) վերնագիրը «զրկելու» բառից հետո հանել «, ինչպես նաեւ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքը կասեցնելու» բառերը.

2) 1-ին մասը «զրկելու» բառից հետո հանել «, ինչպես նաեւ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքը կասեցնելու» բառերը:

Հոդված 20. Օրենսգրքի 315-րդ հոդվածում՝

1) վերնագիրը «զրկելու» բառից հետո հանել «, ինչպես նաեւ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքը կասեցնելու» բառերը.

2) 5-րդ մասից հանել «Տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքը կասեցնելու եւ» բառերը:

Հոդված 21. Օրենսգրքի 317-րդ հոդվածը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 22. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող տասներորդ օրվանից:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

Նախագծի ընդունման վերաբերյալ

Նախագծի համառոտ նկարագրությունը.

Նախագծով առաջարկվում է ուժը կորցրած ճանաչել վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի (Օրենսգրքի) այն դրույթները, որոնցով տուգանային միավոր, ինչպես նաեւ տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում է կիրառվում ճանապարհային երթեւեկության կանոնների (ճանապարհային երթեւեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտումներ կատարած անձանց նկատմամբ:

Նախագծի ընդունման անհրաժեշտությունը.

Սահմանադրության 1-ին հոդվածի համաձայն՝ «Հայաստանի Հանրապետությունն ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական պետություն է»:

Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի համաձայն՝

«1. Հայաստանի Հանրապետությունում մարդը բարձրագույն արժեք է: Մարդու անօտարելի արժանապատվությունն իր իրավունքների եւ ազատությունների անքակտելի հիմքն է:

2. Մարդու եւ քաղաքացու հիմնական իրավունքների եւ ազատությունների հարգումն ու պաշտպանությունը հանրային իշխանության պարտականություններն են:

3. Հանրային իշխանությունը սահմանափակված է մարդու եւ քաղաքացու հիմնական իրավունքներով եւ ազատություններով՝ որպես անմիջականորեն գործող իրավունք:»

Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 1-ն մասի համաձայն՝ «Սահմանադրությունն ունի բարձրագույն իրավաբանական ուժ:»

Սահմանադրության 68-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Ոչ ոք չի կարող կրկին դատվել նույն արարքի համար:»

Այս՝ «ne bis in idem» սկզբունքը ամրագրված է ոչ միայն ՀՀ Սահմանադրությամբ, այլեւ «Քաղաքացիական եւ քաղաքական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետով եւ «Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի» 7-րդ արձանագրության 4-րդ հոդվածով, ընդ որում՝ լինելով ինքնավար տերմին, «դատվել» եզրույցը մեկնաբանվում է ոչ միայն քրեական, այլեւ որպես ցանկացած տեսակի պատասխանատվություն:

Կրկին դատվելու արգելքը իր բովանդակությամբ (մեկնաբանմամբ) ենթադրում է պետության պարտականությունը՝ նույն արարքի համար անձին կրկին անգամ պատժելը, դատելը եւ քրեական հետապնդման ենթարկելը բացառելը: Իր սահմանադրաիրավական բովանդակությամբ՝ այդ սկզբունքի հիմքում (քրեաիրավական իմաստով) դրված է այն գաղափարը, որ ոչ ոք չի կարող նույն արարքի համար կրկին դատվել: Այդ սկզբունքը նաեւ բացառում է միեւնույն հանցագործության որակումը քրեական օրենսգրքի մեկից ավելի հոդվածներով, արգելում է նաեւ միեւնույն հանգամանքը հաշվի առնել ինչպես հանցանքը որակելիս, այնպես էլ պատժի տեսակն ու չափն ընտրելիս: Այսպիսով, նախկինում հանցանք կատարած լինելու փաստը, եթե անձը դրա համար արդեն դատվել է, չի կարող նրա հետագա վարքագծի քրեաիրավական գնահատականի հիմք հանդիսանալ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ի հայտ են եկել նոր կամ նոր բացահայտված փաստեր, կամ նախորդ քննության ժամանակ տեղ են գտել էական թերություններ, որոնք կարող էին ազդել արդյունքի վրա: Կրկին դատվելու անթույլատրելիության պահանջը կիրառելի է նաեւ վարչաիրավական փոխհարաբերություններում: Առաջարկվող փոփոխությամբ լուծվում է տրվում նաեւ հենց նշված խնդրին, քանի որ վարչաիրավական փոխհարաբերություններում առաջանում է կրկին անգամ դատվելու անթույլատրելիության պահանջի խախտումը: Ի թիվս այլի նշված սկզբունքը հստակ ամրագրվել է նաեւ սահմանադրական արդարադատության շրջանակներում (ՍԴՈ-1139) եւ ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքում: Նման մեկնաբանումը բխում է նաեւ ՀՀ Սահմանադրության 81-րդ հոդվածի 1-ին մասից, որի համաձայն՝ «Հիմնական իրավունքների եւ ազատությունների վերաբերյալ Սահմանադրությունում ամրագրված դրույթները մեկնաբանելիս հաշվի է առնվում Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած՝ մարդու իրավունքների վերաբերյալ միջազգային պայմանագրերի հիման վրա գործող մարմինների պրակտիկան:» Հենց այս հոդվածի եւ դրա մեկնաբանման լույսի ներքո էլ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ պարբերության համաձայն՝մեկ վարչական իրավախախտման համար կարող է նշանակվել հիմնական կամ հիմնական ու լրացուցիչ տույժ:

Ընդ որում՝վրա հասնող պատասխանատվության հիմնական կամ լրացուցիչ համարելու եւ միեւնույն արարքի համար կրկնակի պատասխանատվությունը բացառելու նպատակով անհրաժեշտ է ոչ միայն դիտարկել պատասխանատվությունը ֆորմալ առումով, այլեւ ուշադրություն դարձնել նաեւ դրա փաստացական հանգամանքներին՝ տվյալ դեպքում փաստացի նույն արարքը կատարելուն:

2019թ դեկտեմբերի 9-ին ընդունված «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում լրացումներ եվ փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-300-Ն օրենքով Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում ներդրվել է տուգանային համակարգը, ինչպես նաեւ տրանսպորտային միջոցների վարելու իրավունքի կասեցման կամ դրանից առհասարակ զրկելու հնարավորություն:

Օրենսգրքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ Տուգանային միավորը, առարկաները հատուցմամբ վերցնելը եւ բռնագրավումը կարող են կիրառվել ինչպես իբրեւ հիմնական, այնպես էլ իբրեւ

լրացուցիչ վարչական տույժեր. սույն օրենսգրքի 23 հոդվածի առաջին մասում թվարկված մյուս վարչական տույժերը կարող են կիրառվել միայն որպես հիմնական տույժեր:

Մեկ վարչական իրավախախտման համար կարող է նշանակվել հիմնական կամ հիմնական ու լրացուցիչ տույժ»: Վերոգրյալից հետեւում է, որ տուգանային միավորի կիրառումը կարող է համարվել թե՛ հիմնական, թե՛ լրացուցիչ տույժ:

Օրենսգրքի 129.3 հոդվածի համաձայն՝ **Տուգանային միավորի ձեւով վարչական տույժ նախատեսող՝ ճանապարհային երթեւեկության կանոնների (ճանապարհային երթեւեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտումներ պարբերաբար կատարելը մի դեպքում առաջացնում է** տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցում՝ վեց ամիս ժամկետով, եթե թայդ իրավախախտման համար նախատեսված տուգանային միավորի եւ տվյալ տարում վարորդի նկատմամբ կիրառված տուգանային միավորների հանրագումարը կազմում է 9 կամ ավելի միավոր, իսկ եթե տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցման ժամկետը լրանալուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում տուգանային միավորի ձեւով վարչական տույժ նախատեսող՝ ճանապարհային երթեւեկության կանոնների (ճանապարհային երթեւեկության անվտանգության ապահովման բնագավառի օրենսդրության) խախտումներ պարբերաբար կատարելը, այսինքն՝ սույն օրենսգրքի 123.3-րդ հոդվածի 1-ին, 123.5-րդ հոդվածի 1-ին, 1.1-ին, 5-րդ, 124-րդ հոդվածի 2-րդ, 5-րդ, 6-րդ, 8-րդ, 9-րդ, 11-րդ, 14-րդ, 17-րդ, 18-րդ, 21-23-րդ, 26-րդ, 124.3-րդ հոդվածի 1-ին, 124.4-րդ հոդվածի 2-4-րդ, 124.6-րդ հոդվածի 1-ին, 126-րդ հոդվածի 1-ին, 135.2-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասերով նախատեսված արարք կատարելը 9 կամ ավելի հանրագումարային միավորի դեպքում ընդհանրապես առաջացնում է տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից զրկում՝ մեկ տարի ժամկետով:

Վերոգրյալի հիման վրա, փաստորեն ստացվում է, որ անձը, ով արդեն իսկ վարչական պատասխանատվության էր ենթարկվել օրենսգրքի 123.3-րդ հոդվածի 1-ին, 123.5-րդ հոդվածի 1-ին, 1.1-ին, 5-րդ, 124-րդ հոդվածի 2-րդ, 5-րդ, 6-րդ, 8-րդ, 9-րդ, 11-րդ, 14-րդ, 17-րդ, 18-րդ, 21-23-րդ, 26-րդ, 124.3-րդ հոդվածի 1-ին, 124.4-րդ հոդվածի 2-4-րդ, 124.6-րդ հոդվածի 1-ին, 126-րդ հոդվածի 1-ին, 135.2-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասերով կամ դրանցից որեւէ մեկով նախատեսված արարք կատարելու համար, կրկին անգամ ենթարկվում է վարչական պատասխանատվության, որը, ընդ որում, ավելի խիստ է, քան առաջնայինը՝զրկվելով տրանսպորտային միջոց վարելու հնարավորությունից, որը արտահայտվում է իրավունքի կասեցմամբ կամ զրկմամբ:

Տվյալ դեպքերում առկա կրկնակի պատասխանատվության կիրառումը ապացուցվում է այն հանգամանքվ, որ որ անձի նկատմամբ 129.3-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով նախատեսված պատասխանատվությունը՝տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի կասեցումը կամ դրանից զրկելը վրա է հասնում ոչ թե նոր արարքի, այլեւ արդեն իսկ կատարված արարքի համար, որի մասով զանցաքը կատարած անձը կրել է պատասխանատվություն:

Նման ՝ Սահմանադրությանը առերեւույթ հակասող եւ պատասխանատվություն նախատեսող կարգավորումները կարող են հանգեցնել մարդու հիմնարար իրավունքների եւ ազատությունների անհամաչափ սահմանափակման կամ առհասարակ խախտման, ինչը անընդունելի է ժողովրդավարական հասարակությունների կողմից:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը առաջարկվում է ընդունել սույն օրենքի նախագիծը:

Նախագծի ընդունման նպատակը.

Նախագծի ընդունման նպատակն է բացառել անձի նկատմամբ նույն արարքի համար վրա կրկնակի պատասխանատվությունը: